

RAPORT ANALITYCZNY

wpływy chińskie w Dalekowschodnim Okręgu Federalnym — propaganda, nastroje społeczne, inwestycje, podmioty, interakcje obywateli

Data sporządzenia: marzec 2026 r.

Status: zweryfikowany raport końcowy

Źródła: dane otwarte, rejestry korporacyjne (EGRUL, RFPI, SIBUR), sondaże Centrum Lewady i FOM, dane FNS (T-Business), badania naukowe, Carnegie Endowment, Wilson Center

W grudniu 2020 r. SIBUR sprzedał państwowej korporacji Sinopec 40% udziałów w kompleksie gazochemicznym Amur za 18,3 mld rubli. Po sfinalizowaniu transakcji przedstawiciel Sinopec dołączył do rady dyrektorów SIBUR. Gotowość kompleksu na marzec 2026 r. wynosi około 90%, pierwsze linie do produkcji polietylenu zostaną uruchomione w 2026 r. Gdzie trafią produkty, wyjaśnił sam SIBUR: „do Chin jako najbardziej przyjaznego i bliskiego nam regionu”.

Nie jest to przepływ handlowy. Jest to pozycja udziałowa państwowej korporacji ChRL w największym kompleksie petrochemicznym na świecie — fizycznie niezdolnym do przekierowania produkcji na inny rynek.

Za tym konkretnym przypadkiem kryje się systemowy wzorzec. Chińscy przedsiębiorcy rejestrują co miesiąc w Rosji ponad 400 nowych firm — wzrost o 85% od 2023 roku (dane FNS / T-Business, 2025). Obwód Amurski jest drugim regionem Rosji pod względem koncentracji chińskiego biznesu: 10,8% wszystkich lokalnych firm jest kontrolowanych przez obywateli ChRL. Obroty handlowe regionu Dalekiego Wschodu z Chinami wzrosły 2,5-krotnie w ciągu pięciu lat. 99% drewna pozyskiwanego w regionie Dalekiego Wschodu trafia do Chin.

Stanowisko autorów raportu przedstawiono w rozdziale 8. Polega ono na tym, że Chiny systematycznie włączają DFO do własnej orbity gospodarczej, nie planując otwartego konfliktu i nie potrzebując go. Narzędziem nie jest armia, lecz nieodwracalność. Infrastruktura zbudowana pod chiński ruch będzie działać w tym kierunku przez dziesięciolecia. Zakład uruchomiony na chińskim sprzęcie nie będzie mógł zmienić dostawcy bez demontażu. Region pozbawiony zachodnich partnerów i kredytodawców nie ma wyboru, z kim handlować. Jest to przejęcie poprzez uzależnienie, a nie poprzez podbój.

1. Postawienie problemu

Dalekowschodni Okręg Federalny (DFO) stanowi 40% terytorium Rosji przy 5% ludności. Na dzień 1 stycznia 2025 r. w okręgu mieszkało na stałe 7,85 mln osób. Od 1990 r. region stracił około 2,56 mln mieszkańców — prawie jedną czwartą. Tuż obok, po drugiej stronie rzeki: prowincja Heilongjiang (38 mln mieszkańców) i prowincja Liaoning (42 mln mieszkańców).

Do 2022 r. obecność zagraniczna w DFO była zróżnicowana: kapitał japoński w sektorze naftowo-gazowym (Sachalin-1, Sachalin-2) i przetwórstwie rybnym, południowokoreański — w przemyśle stoczniowym i portach, europejski — w górnictwie i produkcji sprzętu. Sankcje z 2022 r. wyeliminowały wszystkich tych graczy jednocześnie.

ChRL jednak pozostała.

Jest to zmiana jakościowa, a nie ilościowa. Wraz z konkurencją zniknęła pozycja negocjacyjna strony rosyjskiej. Właśnie w tym miejscu oportunizm strukturalny przekształca się w strategiczne przejęcie.

2. Chronologia narastania zależności

OKRES	WYDARZENIE
2013	RKIF (RFPI + China Investment Corporation — fundusz suwerenny ChRL) nabywa 42% udziałów w RFP Group — największym holdingiem leśnym w regionie Dalekiego Wschodu — za 200 mln dolarów.
2015	Sinopec nabywa 10% akcji SIBUR . Przedstawiciel Sinopec wchodzi w skład rady dyrektorów spółki.
Grudzień 2020	SIBUR i Sinopec finalizują transakcję: Sinopec nabywa 40% udziałów w spółce „Amurski Kompleks Gazochemiczny” za 18,3 mld rubli .
Luty 2022	Sankcje. Japonia, Korea i Europa jednocześnie wycofują się z Dalekowschodniego Okręgu Federalnego. ChRL staje się jedynym dużym partnerem zagranicznym.
Kwiecień 2022	SIBUR i Sinopec ogłaszają zmianę konfiguracji AGHK: europejscy dostawcy sprzętu (Linde, Technimont) wycofali się z kontraktów. Zastępują ich dostawcy z ChRL.

2022–2023	Obroty handlowe regionu Dalekiego Wschodu z Chinami wzrosły 2,5-krotnie w stosunku do poziomu z 2018 r. Udział chińskich marek na rosyjskim rynku motoryzacyjnym po raz pierwszy przekroczył 50% (lipiec 2023 r.).
2023–2025	Liczba chińskich firm w Rosji wzrasta o 85% . Obwód Amurski zajmuje 2. miejsce w Rosji pod względem koncentracji chińskiego biznesu (10,8% wszystkich lokalnych firm).
Październik 2024	Gubernator Kozhemyako na forum w Shenyang: ponad 40 projektów z Chin w Primorye, obroty handlowe na poziomie 8,6 mld dolarów. Udział Chin w obrotach handlowych Primorye wynosi 68% .
2026	AGHK: pierwsze produkty planowane są na lato 2026 r., pełne uruchomienie — 2027 r. SIBUR: „pozostałą produkcję będziemy wysyłać do Chin jako najbardziej przyjaznego i bliskiego nam regionu”.

3. Chińska propaganda: narzędzia, narracje, rozdźwięk z rzeczywistością

3.1. Narzędzia chińskiej obecności w mediach

CGTN-Rosyjski — państwowy kanał telewizyjny podlegający Departamentowi Propagandy Komunistycznej Partii Chin. Zarejestrowany w Rosji przez Roskomnadzor (nr FS77-74230 z dnia 02.11.2018 r.). Umowa została podpisana w Moskwie w czerwcu 2019 r. przy osobistym udziale Xi Jinpinga. **Kluczowy fakt dla DFO:** od 2014 r. programy CGTN były nadawane w Czycie na regionalnym kanale „Altes” — w DFO kanał pojawił się wcześniej niż w całej Rosji. Od marca 2020 r. reportaże CGTN-Rosyjski regularnie pojawiają się w programie „Wiadomości tygodnia” na kanale „Rossija-1” – kanale o udziale w widowni wynoszącym 14,53% (Mediascope, 2023).

Xinhua na VKontakte: **1,1 mln subskrybentów** — więcej niż TASS (mniej niż 1 mln).

CMG–VGTRK–„Rossijskaja Gazeta” (sierpień 2022 r.): „Chińsko-rosyjski projekt wymiany materiałów wideo” – podpisany pół roku po nałożeniu sankcji.

3.2. Konkretnie przykłady narracji

„**Daleki Wschód czeka na chińskich turystów i inwestorów**” (CGTN, czerwiec 2024 r.) — typowa narracja: region jest przedstawiany jako otwarta przestrzeń możliwości dla ChRL, a nie jako terytorium z własną strategią.

Materiały na temat **Amurskiego Kompleksu Gazochemicznego** w rosyjskich mediach państwowych – „największy na świecie kompleks gazochemiczny”, „centrum gospodarcze Dalekiego Wschodu”, „przyszłość rosyjskiego przemysłu petrochemicznego”. W żadnym oficjalnym materiale nie wspomina się, że 40% tej „przyszłości” należy do chińskiej korporacji państwowej, a cała produkcja trafi na rynek chiński.

Roczne relacje medialne z **WEF** (Wschodniego Forum Ekonomicznego): rosyjska i chińska telewizja państwowa synchronicznie przedstawiają forum jako wizytówkę „zwrotu na Wschód”, nie rozróżniając „zwrotu” od „uzależnienia”.

Zasadnicze ograniczenie metodologiczne: archiwa programów CGTN-Rosyjski i rosyjskiej telewizji państwowej dostępne w otwartym dostępie nie są przedstawione w uporządkowanej formie. Mediascope nie publikuje danych dotyczących oglądalności CGTN w DFO. Oznacza to, że analiza narracji jest możliwa, natomiast ilościowa ocena zasięgu – nie.

To, co można zweryfikować zamiast zasięgu: synchronizacja strukturalna. Narracja CGTN i narracja „Rossii-1” w odniesieniu do DFO są nie do odróżnienia pod względem treści. Nie jest to przypadkowa zbieżność: umowa CMG–VGTRK z 2022 roku wyraźnie przewiduje wzajemną wymianę treści. Dwie państwowe przestrzenie medialne – rosyjska i chińska – działają na rzecz jednej narracji w jednym regionie.

3.3. Publicznie – rekordy poparcia. Prywatnie – obawy nie zniknęły.

Centrum Lewady (maj 2024, n=1601): 92% Rosjan ma pozytywny stosunek do Chin — wzrost o 7 p.p. w ciągu roku, historyczne maksimum. 65% określa ChRL jako „najbliższego sojusznika” po Białorusi.

Centrum Lewady (grudzień 2024 r., odpowiedzi otwarte): główne obawy dotyczące ChRL – zajęcie terytoriów rosyjskich, drapieżne wykorzystywanie zasobów, zależność gospodarcza, konflikt zbrojny. Wielu rozmówców twierdzi, że „Syberia i Daleki Wschód to dla Chińczyków łakomy kąsek”.

FOM (1500 osób, 44 regiony): 53% mieszkańców DFO deklaruje sympatię do Chińczyków. Jednak tylko 6% to szczerzy „sinofili”. Większość to pragmatycy, którzy stawiają na ekonomiczną siłę ChRL przy braku alternatyw.

Rozbieżność: 92% „pozytywnego nastawienia” to nie sympatię do Chin. To normalizacja zależności w warunkach wojny i sankcji, w których krytyka Chin staje się społecznie niepożądana. Obawy nie znikają – przenoszą się do odpowiedzi zamkniętych.

4. Tożsamość mieszkańców DFO: do kogo są bliżsi i dlaczego

4.1. Politycznie — do Moskwy

Protesty w Chabarowsku w 2020 roku — największe w historii regionu — były skierowane przeciwko centrum federalnemu, a nie na korzyść Pekinu. Badania Brand Analytics (270 tys. wpisów, 2024): DFO „postrzega się jako region przygraniczny, peryferyjny” – to powoduje zapotrzebowanie na silny ośrodek, a nie na zmianę orientacji. Tożsamość polityczna – rosyjska.

4.2. Gospodarczo – w kierunku Chin. Nie z wyboru.

Prawie połowa mieszkańców DFO osobiście odwiedziła Chiny (Centrum Lewady, 2024). W Europie było tylko ~25% wszystkich Rosjan, w USA — mniej niż 1%. Chiny to najbliższy duży rynek, jedyny kredytodawca, główny nabywca surowców. To nie jest wybór tożsamości. To strukturalna rzeczywistość.

Badania terenowe Instytutu Historii DVO RAN (Władywostok, Chabarowsk, Błagowieszczeńsk, 1994 i 2003): w 1994 r. zaledwie 32% mieszkańców południowej części DFO miało pozytywny stosunek do Chińczyków, a 23% – negatywny. W 2003 roku co czwarty respondent stwierdził, że jego stosunek do Chińczyków pogorszył się. Ta chroniczna nieufność nie została zniesiona przez deklaratywny pozytywny wynik ankiet z 2024 roku.

4.3. Matryca orientacji według terytoriów

TERYTORIUM	POLITYKA	EKONOMIA	DYSTANS KULTUROWY
Błagowieszczeńsk	W kierunku Moskwy	De facto w Heihe	Spadek: działalność mieszana, kursy językowe
Władywostok	W kierunku Moskwy	W regionie Azji i Pacyfiku (ChRL, Japonia, Korea)	Umiarkowany
Chabarowsk	Do Moskwy (protesty 2020)	Rosnąca w Chinach po 2022 r.	Średnia
Małe miasta przygraniczne	Słaba w stosunku do Moskwy	Prawie całkowicie w kierunku ChRL	Minimalna

Tabela — ramy analityczne oparte na analizie strukturalnej. Nie ma w otwartym dostępie reprezentatywnych badań miejskich z takim podziałem — przyznaje się to otwarcie.

5. Wzrost inwestycji ChRL według branż: konkretne dane

5.1. Przemysł petrochemiczny — największy i najmniej znany przykład

Kompleks gazochemiczny Amur (AGHK): spółka joint venture **SIBUR (60%)** i **Sinopec (40%)**. Sinopec — największa chińska korporacja petrochemiczna, kontrolowana przez państwowy komitet SASAC (czyli bezpośrednio przez rząd ChRL). Oprócz 40% udziałów w AGHK, Sinopec posiada **10% akcji SIBURU**. Przedstawiciel Sinopec jest członkiem rady dyrektorów SIBURU.

Transakcja została sfinalizowana w grudniu 2020 roku. Cena wyniosła **18,3 mld rubli** (dane podane przez dyrektora finansowego SIBUR-a, Petera O'Briena). Budżet całego projektu wynosi **10–11 mld dolarów**. Wydajność wynosi **2,7 mln ton polimerów rocznie**: jest to największa na świecie produkcja polimerów bazowych.

Po sankcjach z 2022 r. europejscy dostawcy (Linde, Technimont) wycofali się z kontraktów. Nowi dostawcy sprzętu pochodzą z Chin. To technologiczny lock-in: obiekt zbudowany na chińskim sprzęcie za 10–15 lat nie będzie mógł zmienić dostawcy bez całkowitego demontażu.

Gdzie trafia produkcja: oficjalnie — „**do Chin jako najbardziej przyjaznego i bliskiego nam regionu**” (dyrektor ds. marketingu SIBURu Wiktoria Uwarowa, AmurExpo, maj 2025 r.). W tym regionie nie ma alternatywnego rynku o takiej skali.

5.2. Przemysł leśny

Russia Forest Products Group (RFP Group), Chabarowsk: największy holding przemysłu drzewnego w Dalekowschodnim Okręgu Federalnym. Właściciele: 58% — Roman Abramowicz, Aleksander Abramow, Aleksander Frolow; **42% — RKIF** (Rosyjsko-Chiński Fundusz Inwestycyjny, wspólnie z RFPI i **China Investment Corporation** — funduszem suwerennym ChRL). Transakcja — marzec 2013 r., **200 mln USD**.

Udział RFP w rosyjskim eksporcie drewna do Chin — **ponad 20%**. Roczny pozysk — 4,5 mln m³. **99% drewna pozyskiwanego w regionie Dalekiego Wschodu trafia do Chin** (dane z badań branżowych). W 2022 r. Putin zakazał eksportu kłód — przeciwko zakazowi publicznie wystąpili **Kirill Dmitriev** (RFPI) i **Jurij Trutniew** (pełnomocnik prezydenta w DFO). RFPI poprzez RKIF jest udziałowcem RFP — największego eksportera kłód do ChRL. Konflikt interesów został udokumentowany.

5.3. Rolnictwo

Joyvio Beidahuang Agricultural Holdings (JBA) / „Legendagro”: spółka zależna Legend Holdings (Pekin). Spółka „Legendagro Holding” została założona w Rosji pod koniec 2018 roku (EGRUL). Dyrektor generalny JBA — **Zhen Jianchao**. Rezydent specjalnej strefy ekonomicznej „Michajłowski”, Primorsk. **3500 ha** dzierżawy: ryż, soja, kukurydza — na eksport do ChRL. Ogłoszono ~10 mld rubli (PMEF 2019); rzeczywista kwota nie została ujawniona.

Beidahuang (北大荒集团) — państwowa korporacja rolnicza, Harbin. Obecna w specjalnej strefie ekonomicznej „Michajłowski” (Obwód Primorski).

W kwietniu 2024 r. gubernator obwodu amurskiego Wasilij Orłow został zmuszony do wprowadzenia zakazu zatrudniania migrantów na podstawie patentów w 27 sektorach gospodarki — sygnał, że konkurencja z lokalną siłą roboczą stała się realnym problemem.

5.4. Małe i średnie przedsiębiorstwa — nowa fala

Według danych Federalnej Służby Podatkowej, przetworzonych przez T-Business (Forbes, marzec 2025 r.): w latach 2023–2025 liczba chińskich firm w Rosji wzrosła o **85%**. Co miesiąc obywatele ChRL rejestrują ponad **400 nowych firm**. Co piąty biznes internetowy w Rosji w 2025 roku został założony przez Chińczyków.

W podziale na regiony DFO: **obwód amurski – 7,1%** wszystkich chińskich przedsiębiorstw w Rosji (2. miejsce po Moskwie i obwodzie moskiewskim); **kraj primorski – 6,2%**; obwód chabarowski – 3,3%. Pod względem koncentracji (udział chińskiego biznesu w całym lokalnym): **Okręg Żydowski — 15,5%, obwód amurski — 10,8%**, kraj za Bajkałem — 6,1%.

5.5. Rynek motoryzacyjny — wskaźnik wymiany technologicznej

W 2021 roku w Kraju Primorskim sprzedano 32 chińskie samochody. W 2024 roku — **ponad 1000** (Drom/VL.ru, marzec 2025). W całej Rosji: **Haval — 191 560 (+70,3%)**, **Chery — 157 899 (+31,7%)**, **Geely — 149 924 (+59%)**. Szczytowy udział marek chińskich — **61,9% rosyjskiego rynku motoryzacyjnego** (wrzesień 2024 r.).

5.6. Tabela dotycząca kluczowych branż

BRANŻA	PODMIOT	FORMA OBECNOŚCI	ZWERYFIKOWANY OBJĘTOŚĆ
Przemysł petrochemiczny	Sinopec (40%) AGHK + 10%	Bezpośredni udział kapitałowy	10–11 mld USD (projekt); 18,3 mld

	SIBUR + członek rady nadzorczej)		rubli (pakiet Sinopec)
Przemysł drzewny	RKIF/CIC (42% RFP Group)	Udział kapitałowy poprzez fundusz suwerenny ChRL	200 mln USD (pakiet); >20% eksportu leśnego z Rosji do Chin
Sektor rolno-spożywczy	JBA/Legendagro; Beidahuang; drobni dzierżawcy	Inwestycje bezpośrednie + dzierżawa gruntów	~10 mld rubli (ogłoszenie); 3500 ha potwierdzone
Małe/średnie przedsiębiorstwa	Ponad 400 nowych firm miesięcznie w całej Federacji Rosyjskiej	Rejestracja spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i jednoosobowych działalności gospodarczych	10,8% wszystkich przedsiębiorstw w obwodzie amurskim — obywatele ChRL
Rynek motoryzacyjny	Haval, Chery, Geely, Changan, BYD	Import, sieci dealerskie	61,9% rynku motoryzacyjnego w Rosji (szczyt w 2024 r.)
Transport / logistyka	Most Błagowieszczeńsk–Heihe; Specjalna Strefa Ekonomiczna „Amurska”	Infrastruktura dla chińskiego ruchu	1,935 bln rubli zgłoszone w ramach specjalnej strefy ekonomicznej „Amurska”

6. Współpraca obywateli ChRL i RF: nie kolonializm — ale też nie neutralne sąsiedztwo

6.1. Co tak naprawdę się dzieje

Nie ma zastępowania demograficznego. Stała populacja chińska w Dalekowschodnim Okręgu Federalnym to szacunkowo 30–60 tys. osób przy 7,85 mln mieszkańców okręgu. W regionie nie ma osadnictwa, migracji rodzinnej, chińskich szkół, szpitali ani kościołów.

Jest coś innego: pragmatyczne wbudowanie bez integracji i bez lojalności.

Chińskie społeczności biznesowe w Błagowieszczensku, Ussurijsku i Chabarowsku funkcjonują równolegle z rosyjskimi — mają własne grupy na WeChat do rekrutacji pracowników z Heilongjiang, własne łańcuchy dostaw, własnych dostawców. Współpraca z lokalnymi podmiotami ma charakter ściśle funkcjonalny.

6.2. Punkty konfliktowe, oficjalnie udokumentowane

Rynek pracy: aktywna rekrutacja pracowników z Heilongjiang za pośrednictwem WeChat do Kraju Khabarowskiego powoduje konkurencję w budownictwie i sektorze rolno-spożywczym. Zakaz Orłowa z 2024 roku — oficjalne uznanie problemu.

Ekologia: degradacja gleb spowodowana przez chińskich dzierżawców — systematyczne skargi Rosselkhoz nadzoru. Niewłaściwe nawadnianie i stosowanie środków agrochemicznych zostały już udokumentowane w Buriacji i obwodzie irkuckim, podobne skargi napływają z obwodu amurskiego i Primorska.

Muzeum w Aigun (Heihe): otwarte dla wszystkich, z wyjątkiem obywateli Rosji. Ekspozycja: region nadamurski – „utracone terytorium” Chin na mocy traktatu z Aigun z 1858 roku. Każdy nowy przewodniczący Chińskiej Republiki Ludowej obowiązkowo odwiedza to muzeum. Rosyjscy urzędnicy publicznie udają, że ono nie istnieje.

Roszczenia historyczne: według szacunków wielu historyków, łącznie około 6 mln km² terytoriów, które niegdyś znajdowały się pod chińską władzą cesarską, przeszło pod kontrolę rosyjską na mocy traktatów z Aigun (1858) i Pekinu (1860). Ta pamięć historyczna nie została zapomniana w ChRL – po prostu nie jest oficjalnie wyrażana.

6.3. Formuła stosunków

Chińscy obywatele w Dalekowschodnim Okręgu Federalnym nie są przesiedleńcami ani agentami politycznymi. Są podmiotami gospodarczymi, którzy przybywają tam, gdzie pojawia się taka możliwość. Miejscowi mieszkańcy przyjmują ich pragmatycznie: z deklaracyjną sympatią, stałym niepokojem w zamkniętych odpowiedziach i całkowitym brakiem lojalności politycznej wobec ChRL. To nie jest „żółte zagrożenie” – to asymetryczna integracja, w której silniejsza strona dyktuje warunki, nie ogłaszając tego.

7. Kluczowi gracze: firmy, instytucje, ludzie

7.1. Chińskie podmioty korporacyjne o bezpośredniej obecności

FIRMA	CHARAKTER	CO KONTROLUJE W DFO
--------------	------------------	----------------------------

Sinopec	Państwowa korporacja ChRL (SASAC)	40% AGHK + 10% SIBUR + członek rady dyrektorów SIBUR
China Investment Corp. (CIC) poprzez RKIF	Fundusz suwerenny ChRL	42% RFP Group — lidera eksportu produktów leśnych w regionie Dalekiego Wschodu
JBA / Joyvio Beidahuang	Spółka zależna Legend Holdings, Pekin	„Legendagro”: 3500 ha, soja, kukurydza, ryż w Primorye
Beidahuang (北大荒集团)	Korporacja państwowa, Harbin	APK Primorye (TOR „Michajłowski”)
Haval / Great Wall Motors	Prywatna	Lider rynku motoryzacyjnego w Rosji: 191 560 sprzedanych pojazdów (2024)
CODA	Półpaństwowa	Koordinator wejścia chińskiego biznesu na rynek rosyjski; umowa z Izbą Przemysłowo-Handlową obwodu amurskiego (WEF-2024)

7.2. Koordynatorzy instytucjonalni

Rząd Ludowy prowincji Heilongjiang — bezpośredni partner regionu Amurskiego. Około 200 wspólnych wydarzeń rocznie. Zaleca swoim przedsiębiorcom „aktywne otwieranie oddziałów w Federacji Rosyjskiej” — bezpośredni cytat z Vostok.Today (2022).

Rząd Ludowy prowincji Liaoning — bezpośredni partner regionu Primorsk. Pierwszy sekretarz KPCh **Hao Peng** (październik 2024 r., Shenyang): zaproponował nowe trasy lotnicze i rozszerzenie delegacji.

Rosyjsko-chiński Komitet Przyjaźni, Pokoju i Rozwoju – nieformalna struktura o znaczeniu politycznym. Coroczny ranking regionów pod względem współpracy z Chinami – w rzeczywistości ranking aktywności lobbingskiej gubernatorów wobec ChRL.

7.3. Ludzie: strona chińska

IMIĘ	STANOWISKO	ZNACZENIE
Zhen Jianqiao	Dyrektor generalny JBA (Joyvio Beidahuang)	Kluczowy przedstawiciel największego chińskiego holdingu rolnego w regionie Dalekiego Wschodu
Hao Peng	Pierwszy sekretarz KPCh w prowincji Liaoning	Główny lobbysta prowincji w regionie Primorye
He Zhenwei	Prezes CODA	Podpisał umowę z Izbą Handlu i Przemysłu regionu Amurskiego podczas WEF-2024
Yan Yuzhong	Dyrektor „Dalcenter” (Błagowieszczeńsk)	12 lat w Rosji, zna język; budownictwo, rolnictwo, handel zagraniczny
[Imię nieujawnione]	Przedstawiciel Sinopec w radzie dyrektorów SIBUR	Jedyny znany przypadek bezpośredniego udziału chińskiego podmiotu w zarządzaniu strategicznym aktywem w regionie Dalekiego Wschodu

7.4. Rosyjscy pośrednicy

Kirill Dmitriev (RFPI) — poprzez RKIF: 42% RFP Group. Występował przeciwko zakazowi eksportu drewna okrągłego, mając w tym interes jako udziałowiec.

Aleksiej Czekunkow (Ministerstwo Rozwoju Wschodniego) — twórca mechanizmów (TOR, MTOR). KPI: 12 bln rubli do 2030 r. — zachęta do przyjmowania każdego inwestora.

Oleg Kozhemyako (gubernator Primorye) — publiczny promotor chińskich inwestycji na forach w ChRL.

Jurij Trutniew (pełnomocnik federalny w DFO) — kurator polityczny. Wystąpił przeciwko zakazowi importu drewna okrągłego przy udokumentowanych powiązaniach RFPI z RFP Group.

8. Miękką siłą jako wybór strategiczny, złoto jako zapłata za lojalność, DFO jako obiekt przejęcia

8.1. Dlaczego Chiny wybierają miękką siłę – i jest to racjonalna kalkulacja, a nie słabość

ChRL dysponuje największą na świecie armią pod względem liczebności i drugą co do wielkości gospodarką. Niemniej jednak chińska polityka zagraniczna historycznie unika bezpośrednich konfliktów zbrojnych i jawnych aneksji. Nie jest to przypadek ani ideologiczny pacyfizm – jest to strategiczny wybór oparty na zimnej kalkulacji.

Wojna jest kosztowna. Okupacja jest jeszcze droższa. Zarządzanie zajętych terytoriów z wrogią ludnością — najdroższe ze wszystkiego. Chiny rozumieją to lepiej niż jakakolwiek inna wielka potęga : ich historia to historia kraju, który sam był okupowany i który płacił za to przez wieki. Dlatego chińska strategia opiera się na czymś innym: stworzeniu tak głębokiej zależności, że operacja wojskowa staje się zbędna. Po co zajmować coś, co i tak będzie dla ciebie pracować?

W kontekście DFO oznacza to, co następuje. Chiny nie planują i nie planowały militarnego zajęcia Syberii ani Dalekiego Wschodu. Jednak Chiny konsekwentnie i cierpliwie tworzą konfigurację gospodarczą, w której region ten de facto funkcjonuje jako surowcowy przydatek ChRL – bez jednego wystrzału, bez aneksji, bez oficjalnych roszczeń. Infrastruktura budowana jest pod chiński ruch. Zakłady produkują towary na rynek chiński. Technologie dostarczane są z ChRL. Kredyty pochodzą z chińskich banków. Za 20–30 lat pytanie „czyje to terytorium z prawnego punktu widzenia” będzie miało mniejsze znaczenie niż pytanie „kto faktycznie kontroluje jego gospodarkę”.

8.2. Rosja sama oddaje Dalekowschodni Okręg Federalny — w zamian za polityczne przetrwanie reżimu

Jest to drugi i najbardziej surowy element oceny autorów. Chińska ekspansja w DFO nie odbywa się wbrew stanowisku Moskwy. Odbywa się przy jej aktywnym wsparciu.

Reżim Putina po 2022 roku znalazł się w pułapce własnego wyboru: wojna na Ukrainie wymaga zasobów, rynki zachodnie i kredytodawcy są zamknięte, a społeczeństwo trzeba utrzymać w stabilności. Jedynym dużym graczem gotowym zapewnić wsparcie gospodarcze bez zachodnich warunków politycznych jest ChRL. Ceną tego wsparcia jest dostęp do zasobów Dalekiego Północnego Okręgu na warunkach, które Chiny dyktują, a nie uzgadniają.

Nie jest to sprzedaż suwerenności w sensie prawnym. Jest to wymiana: Chiny zapewniają reżimowi Putina przetrwanie polityczne i gospodarcze, a reżim Putina otwiera Chinom drzwi do Dalekiego Wschodu – poprzez specjalne strefy ekonomiczne

(TOR), poprzez Rosyjski Fundusz Inwestycji Publicznych (RFPI) jako pośrednika, poprzez milczenie gubernatorów na temat rzeczywistych warunków transakcji.

8.3. Złoto: zweryfikowane dane

Fundusz Dobrobytu Narodowego: według danych Ministerstwa Finansów RF, od maja 2022 r. do stycznia 2026 r. ilość złota w FDN zmniejszyła się z **554,9 ton do 160,2 ton** — spadek o **71%** w okresie wojny. Złoto zostało wykorzystane do pokrycia deficytu budżetowego.

Eksport złota do Chin: w 2025 roku Rosja dostarczyła do ChRL **25,3 ton złota** — to wzrost **dziewięciokrotny** w porównaniu z rokiem 2024. W ujęciu pieniężnym — **3,29 mld dolarów**, wzrost o 14,6 razy w porównaniu z rokiem . Rekord w całej historii handlu między Federacją Rosyjską a ChRL (dane chińskich służb celnych / The Moscow Times, styczeń 2026 r.).

WSKAŹNIK	DANE	ŹRÓDŁO
Złoto FNB — maj 2022	554,9 ton	Ministerstwo Finansów Federacji Rosyjskiej
Złoto FNB — styczeń 2026	160,2 ton	Ministerstwo Finansów Federacji Rosyjskiej
Spadek w okresie wojny	-71%	Obliczenia na podstawie danych Ministerstwa Finansów
Eksport złota z Rosji do Chin (2025)	25,3 ton (+x9 do 2024 r.)	Urząd celny ChRL / The Moscow Times
W ujęciu pieniężnym	3,29 mld USD (+14,6% w stosunku do 2024 r.)	Urząd celny ChRL
Kierunek przepływów	„W kierunku kontynentu azjatyckiego”	Kaszuba, RBC, luty 2025

8.4. Podsumowanie: trzy poziomy absorpcji

Pierwszy poziom – zasobowy. Dalekowschodni Okręg Federalny (DFO) staje się zasobowym przybudówką ChRL. Drewno, polietylen, polipropylen, miedź, gaz – wszystko to jest fizycznie ukierunkowane na jeden rynek. 99% drewna pozyskiwanego

w DFO trafia do Chin. Produkty największego na świecie kompleksu petrochemicznego trafią do Chin, co potwierdza bezpośrednio jego rosyjski udziałowiec.

Drugi poziom — finansowy. Rosja finansuje wojnę między innymi poprzez wydatkowanie rezerw złota zgromadzonych w poprzednich dziesięcioleciach. Wydobywane złoto coraz częściej trafia do ChRL. Chiny kupują rosyjskie surowce z dyskontem, czerpiąc podwójną korzyść: tani surowiec i polityczną zależność sprzedawcy.

Trzeci poziom – polityczny. Reżim Putina potrzebuje Chin do politycznego przetrwania – jako źródła neutralizacji zachodniej presji, jako rynku zbytu, jako kredytodawcy. Stwarza to bodziec, by nie opierać się chińskiej ekspansji gospodarczej w DFO, a aktywnie ją ułatwiać.

Wniosek: Chiny przejmują DFO nie poprzez podbój, ale poprzez zakup. Rosja sprzedaje go nie z powodu zdrady, ale z powodu braku alternatywy. Jest to tragedia pułapki strukturalnej, a nie czyjaś zła wola. Jednak wynik tego pozostaje niezmienny.

8.5. Co mówi środowisko ekspertów

Carnegie Endowment (2017, 2020): „prognozy dotyczące chińskiego przejęcia Dalekiego Wschodu Rosji to dramatyczny mit”, nie ma demograficznego zastąpienia. Wilson Center (2024): „zwrot na Wschód zmienił Moskwę w młodszego partnera Chin”. New Eurasian Strategies Centre (2025): „Rosja – dostawca surowców, a nie strategiczny partner na równi”. GIS Reports (2024): Negocjacje w sprawie „Siły Syberii-2” – Chiny „nie zainwestowały ani centa” w pierwszy rurociąg i celowo opóźniają budowę drugiego, oczekując lepszych warunków.

Stanowisko autorów raportu nie jest sprzeczne z tymi ocenami pod względem faktów – różni się jedynie interpretacją. „Młodszy partner” i „dostawca surowców” to nie są neutralne opisy. To opisy relacji, w których jedna strona dyktuje warunki, a druga je akceptuje. Właśnie to nazywa się przejęciem – tylko bez flagi i bez armii.

8.6. Kryterium falsyfikowalności

Teza została obalona, gdyby spełniony był choćby jeden z następujących warunków: Rosja zawarła porównywalne transakcje kapitałowe z inwestorami spoza Chin (Indie, Turcja, Zatoka Perska) w latach 2022–2025; udział ChRL w obrocie handlowym DFO pozostawał poniżej 50% przy obecności konkurencyjnych partnerów; warunki inwestycji (ceny, trasy, dostawcy sprzętu) były kształtowane przez konkurencję, a nie przez monopol.

Żaden z warunków nie został spełniony.

8.7. Tabela werdyktów

TEZA	WERDYKT
Bezpośredni udział kapitałowy ChRL w aktywach produkcyjnych regionu DFO	POTWIERDZONE (Sinopec/AGHK, CIC/RFP Group)
Monopol chińskich kredytodawców po 2022 r.	POTWIERDZONE strukturalnie
Technologiczne uzależnienie	POTWIERDZONE pośrednio (AGHK, rynek motoryzacyjny)
Narracyjna normalizacja zależności jako sukcesu	POTWIERDZONE (media, WEF, gubernatorzy)
Wzrasta eksport złota do ChRL	POTWIERDZONE (×9 w 2025 r., dane celne ChRL)
Fundusz Narodowy Bogactwa (FNB) wyczerpał się w 71% w okresie wojny	POTWIERDZONE (dane Ministerstwa Finansów Federacji Rosyjskiej)
Celowa strategia ChRL (vs. oportunizm)	NIE MOŻNA ZWERYFIKOWAĆ na podstawie źródeł otwartych
Zastąpienie demograficzne	ODRZUCONE
Zmiana orientacji politycznej mieszkańców DFO w kierunku ChRL	NIE UDOKUMENTOWANE

8.8. Wskaźniki monitorowania

WSKAŹNIK	PRÓG ALARMOWY
Udział ChRL w obrocie towarowym DFO	>70%
Udział chińskich przedsiębiorstw w gospodarce obwodu amurskiego	>15%

Eksport złota z Rosji do Chin	Stąły wzrost powyżej 50 ton rocznie
MTOR: bezpośredni udział w aktywach	Pierwszy precedens
Udział chińskiego sprzętu w nowych zakładach produkcyjnych	>60%
Stąła populacja chińska w regionie Dalekiego Wschodu	>100 tys. osób

9. Ograniczenia bazy źródłowej

Po pierwsze. Federalna Służba Celna utajniła szczegółowe regionalne statystyki handlowe po 2022 roku. Dane dotyczące handlu regionu Dalekiego Wschodu z ChRL są weryfikowane wyłącznie na podstawie oświadczeń gubernatorów lub zagregowanych danych GACC (chińskich służb celnych), które nie zawierają podziału na podmioty regionu Dalekiego Wschodu.

Po drugie. Warunki umów inwestycyjnych i kredytowych są utajnione po obu stronach. Chińskie Ministerstwo Handlu (MOFCOM) zamknęło dostęp do statystyk dotyczących bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Rosji po 2022 r. ze względu na ryzyko sankcji wtórnych.

Po trzecie. „Matryca tożsamości według terytoriów” w sekcji 4 to ramy analityczne, a nie dane z reprezentatywnych ankiet miejskich. Takie ankiety nie są dostępne publicznie.

10. Źródła

ŹRÓDŁO	DATA	CO WYKORZYSTANO
Interfax: SIBUR sprzedał 40% udziałów w AGHK Sinopec	Luty 2021	Cena transakcji; wspólna kontrola; rynek zbytu
SIBUR: Sinopec wszedł do rady dyrektorów	2015/2021	Kontrola korporacyjna Sinopec nad SIBUR
GTRK Amur: produkty AGHK trafiają do Chin	Maj 2025	Bezpośredni cytat SIBUR na temat rynku zbytu

Interfax: AGHK — pierwsza produkcja	Marzec 2025	Gotowość 92%; rozpoczęcie produkcji
Wikipedia: SIBUR — struktura akcjonariuszy	Aktualności	Sinopec 10% + 40% AGHK
RBC: SIBUR przesunął terminy AGHK	Wrzesień 2023	Zastąpienie Linde/Technimont chińskimi dostawcami
RFPI: 42% RFP Group	2013	Transakcja RKIF; 200 mln dolarów
Forbes: co piąty biznes internetowy zakładają Chińczycy	Marzec 2025	Wzrost o 85%; obwód amurski 10,8%
IT-World: T-Business o chińskich firmach	Marzec 2025	Dane Federalnej Służby Podatkowej; rozkład regionalny
Centrum Lewady, „Obraz Chin”	Grudzień 2024	Obawy publiczne i prywatne
Centrum Lewady, maj 2024	Maj 2024	92% pozytywnych; 65% „sojusznik”
FOM za pośrednictwem Lewady	Dane FOM	53% sympatyzuje z DFO; 6% to „sinofili”
Larina i in., Uniwersytet Hokkaido	2003	Badania terenowe DVO RAN w latach 1994–2003
Wiedomosti, JBA/Legendagro	Czerwiec 2019	Zhen Jianqiao; 10 mld rubli; 3500 ha
EastRussia, „Obawy i entuzjazm”	Sierpień 2023	Rzeczywiste vs. deklarowane inwestycje
Carnegie: mit o przejęciu DFO	2017	Krytyka alarmizmu; dane rzeczywiste

Carnegie: współpraca i konkurencja	2018	DFO jako „przybudówka zasobowa”; negocjacje w sprawie ESPO
Wilson Center: Chiny i Rosja	Maj 2024	Rosja – „młodszy partner”
Centrum Nowych Strategii Eurazjatyckich	Wrzesień 2025	„Rosja – dostawca surowców”
GIS Reports: Rosja otwiera Dalekowschodni Okręg Federalny dla Chin	Lipiec 2024	49 projektów, 9 mld dolarów do 2023 r.
RBC: zakaz dla migrantów w obwodzie amurskim	Kwiecień 2024	27 obszarów objętych zakazem; presja na rynek pracy
VL.ru: rynek motoryzacyjny w Primorye	Marzec 2025	32 samochody (2021) → >1000 (2024)
A-Souz: rynek motoryzacyjny RF 2024	2024	Haval 191 560; Chery 157 899; Geely 149 924
SibReal: muzeum w Aiguni	Maj 2023	Historyczne roszczenia ChRL; zamknięty dla Rosjan
Wikipedia: CGTN-Rosyjski	Aktualności	Nadaje w DFO od 2014 r. (Czita)
Alta-Soft	Grudzień 2024	68% obrotów handlowych regionu Primorye — ChRL
Brand Analytics / FCGP	2024	DFO jako „region przygraniczny”; 270 tys. wiadomości
NV: rekordowy eksport złota do Chin	Styczeń 2026	25,3 t (+x9); 3,29 mld USD
RBC: zapasy złota w bankach spadły o połowę	Luty 2025	„Złote strumienie płyną na kontynent azjatycki”

The Moscow Times: 71% złota w Narodowym Funduszu Dobrobytu	Styczeń 2026	554,9 t → 160,2 t; -71%; dane Ministerstwa Finansów RF
Interfax: FNB na dzień 1 stycznia 2026 r.	Styczeń 2026	Oficjalne dane Ministerstwa Finansów: 160,24 t złota

Raport przygotowano: marzec 2026 r. Ocena autorów w sekcji 8 jest wyraźnie oddzielona od zweryfikowanych faktów. Tam, gdzie ograniczenie dostępu do źródeł wpływa na pewność wniosków, jest to zaznaczone w tekście.

Praca została wykonana wyłącznie w oparciu o źródła otwarte. Tam, gdzie ograniczenie dostępu do danych zamkniętych wpływa na pewność wniosków, jest to wyraźnie zaznaczone w tekście.